

SIGNALI POVEČANEGA POVPRÁŠEVANJA PO HMELJU NA TRGU PIVOVARSKIH SUROVIN

dr. Martin Pavlovič

Inštitut za hmeljarstvo in pivovarstvo Slovenije

Z letom 2012 so se iztekla štiri leta izrazite prekomerne ponudbe na globalnem trgu s hmeljem. Kljub povečevanju povpraševanja pivovarn po alfa-kislinah (7495 ton v letu 2008, v 2012 pa že 8682 ton) smo v teh letih globalno beležili izrazite letne presežke grenčic, saj je bila proizvodnja alfa-kislin v vseh teh letih v povprečju krepko večja od povpraševanja – na ravni 10.000 ton. Tako so bili tržni presežki grenčic v 2009 +2929 t, v 2010 +3219 t, v 2011 +1414 t in v 2012 +1909 t. Po ocenah največje mednarodne trgovske hiše s hmeljem *Joh. Barth&Sohn* pa je v 2013 ocenjena razlika v ponudbi alfa-kislin le še vsega +457 ton.

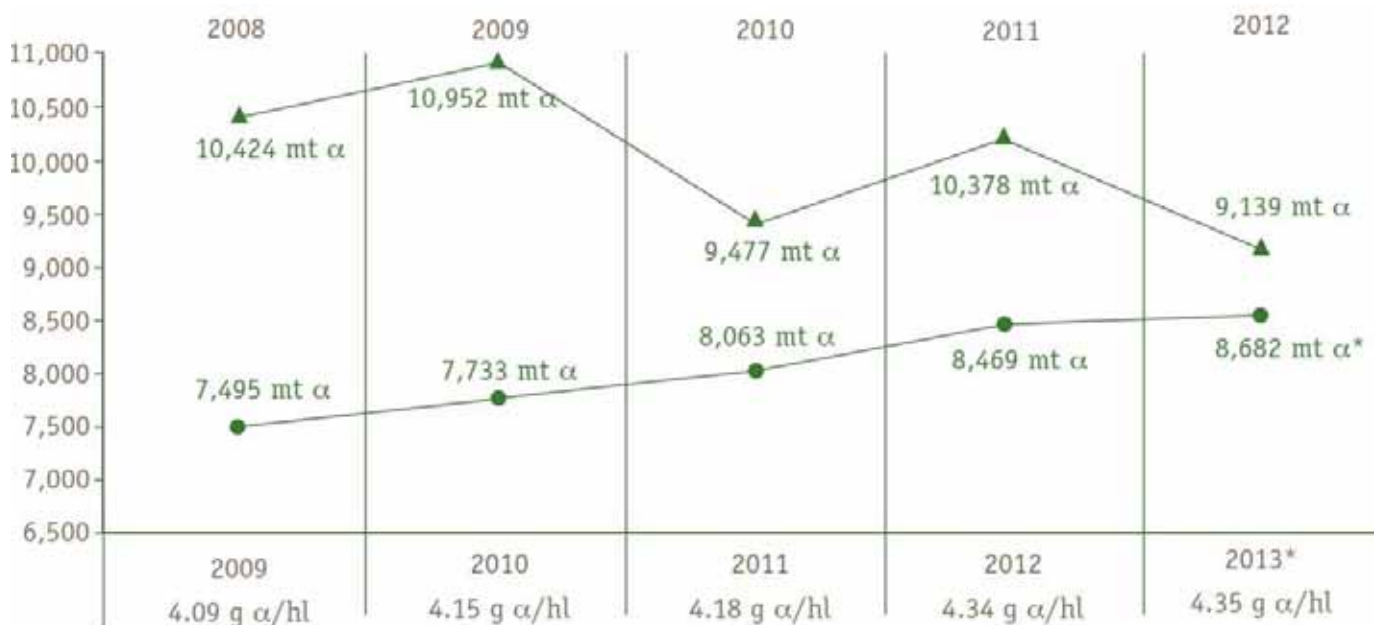
Po drugi strani pa prvič v daljšem časovnem obdobju zaznamo tudi povečanje odmerka hmelja v pivu, ki se je sicer v preteklosti redno zmanjševal. Če je bil še v letu 2009 posredni izračun globalne porabe alfa-kislin z rekordno nizko vrednostjo 4,09 g/hl piva, se je poraba hmelja v pivu od takrat samo še povečevala. Za 2013 velja ocena 4,35 g/hl.

Opisane razmere so posledica tako zmanjšanja svetovnih površin hmeljišč 2011/2013 – za 1768 ha – kot tudi izrazitega porasta specifične proizvodnje majhnih in srednje velikih ameriških pivovarn, katerih piva so

poimenovali »*craft-beers*« in jih lahko prevedemo kot piva polnega okusa, saj je za njihovo varjenje značilna »razkošna« uporaba hmelja. Te pivovarne na domačem trgu v ZDA odkupijo že skoraj četrtino pridelka hmelja – kar je skoraj enakovredno ostalim večjim pivovarnam, ki imajo v ZDA sicer 93-% tržni delež. V letu 2013 pričakujemo v segmentu manjših pivovarn, ki za proizvodnjo porabijo precej več hmelja, še nadaljnjo rast proizvodnje – in s tem porabe aromatičnih in t. i. dišavnih sort hmelja.

In kakšna je bila v letu 2012 statistika za dve največji državi pridelovalki hmelja? Delež globalnih površin hmeljišč v ZRN je bil 36-%, v ZDA 27-% (skupaj 63 %), količinsko po pridelavi hmelja ima Nemčija v 2012 40-% delež, ZDA 32-% – skupaj 72 %, preračunano v alfa-kislino pa sta imeli ti dve državi že 81 % proizvodnje (ZRN 42 % in ZDA 39 %).

Po podatkih Mednarodne hmeljarske organizacije (www.ihgc.org) so ameriški hmeljarji v letu 2012 sicer zmanjšali površino hmeljišč z visoko grenčičnimi sortami za 616 ha, so pa zato povečali obseg aromatičnih sort za 1485 ha. Tudi v 2013 so povečali obseg površin z aromatičnimi sortami še za nadaljnjih 1621 ha, medtem

Prikaz rastočega povpraševanja po grenčicah v hmelju in padajoče ponudbe alfa-kislin v letih 2008–2012 ter porabe alfa-kislin v pivu 2009–2013.

(Vir: *Hops 2012/13, The Barth Report 2013*)

ko so obseg grenčičnih sort zmanjšali za 364 ha. V ZDA imajo s 55 sortami hmelja v komercialni pridelavi tudi najobsežnejši spekter sortne ponudbe. Sledijo jim nemški hmeljarji z zbirko 27 tržnih sort. V obeh omenjenih državah so izrazito povečali pestrost sortne ponudbe hmelja, kar jim seveda omogoča dolgoletno in sistematično delo pri zlahtnjenju novih tržno zanimivih sort hmelja, ki je posledica povečanega povpraševanja po surovinah za t. i. piva polnega okusa (*craft-beers*). Manjše pivovarne v ZDA namreč iščejo kakovostne surovine, strošek za nakup slednjih pa pri teh pivovarnah ni več najpomembnejši. Statistike globalnega trga s hmeljem v jesenskem času 2013 še naprej – z izjemo v ZDA – nakazujejo zmanjševanje površin hmeljišč. Tako velja ocena Ekonomske komisije IHGC, da je obseg površin hmeljišč v 2013 na ravni 46.655 ha, ocena pridelka hmelja 80.673 ton in grenčic 8022 ton. Natančne ocene količine pridelka je v oktobru še prezgodaj napovedovati, vsekakor pa bo letošnja letina hmelja v svetu primerjalno podpovprečna. V Sloveniji so površine sorazmerno stabilne na ravni 1165 ha, realna količina pridelka hmelja v 2013 pa bo precej nižja od pričakovane – nekje okoli 1300 ton.

V 2013 pričakujemo svetovno proizvodnjo piva prvič nad 2 milijardama hl. Predstavniki trgovine s hmeljem iz ZRN ocenjujejo, da se bo delež hmelja v pivu še naprej nekoliko zniževal, po drugi strani pa se povečuje povpraševanje po alfa-kislinah pri manjših in srednje velikih pivovarnah.

V razmerah povečanega povpraševanja po hmelju je za gospodarsko stabilnost pridelave na kmetijah nujno potrebno razmišljati o dolgoročni oz. večletni pogodbeni prodaji hmelja. Tudi prodaja različnim kupcem je že vrsto let zanesljiva stalnica tako pri nemških kot tudi pri ameriških hmeljarjih. Še posebej to velja za tiste pridelovalce, ki so imeli v preteklih letih slabe izkušnje

s polnimi skladišči hmelja. V drugi polovici leta 2008 se je izkazalo, da je bilo obdobje rasti cen prostih količin hmelja časovno precej omejeno – okoli 12 mesecev. Kot posledica špekulacij je tako del hmeljarjev v vzhodni in srednji Evropi več let (2008–12) prideloval proste količine hmelja po cenah, ki so v povprečju dosegale le 20–30 % stroškov pridelave, po drugi strani pa bi jim delež pravočasno urejenih predpogodb na ravni vsaj treh četrtin pričakovanega pridelka na posamezni kmetiji srednjeročno povsem stabiliziral dohodek na kmetiji. Te izkušnje zagotovo nekaj štejejo.

Prikazana ocena predprodaje hmelja (v %) temelji na posameznih tržnih poročilih predstavnikov držav pridelovalk v poletnem času 2013. Hmeljarji s pretežnim deležem prodanega hmelja v naslednjih 3 letih bodo lažje prenesli ponovno umiritev povpraševanja, ki vsakokrat sledi obdobju pomanjkanja na trgu aromatičnih sort. Ne smemo pozabiti, da so ameriški hmeljarji s svojo ponudbo izredno podjetni in prilagodljivi, saj lahko posamezniki ob ugodnih tržnih razmerah v enem samem letu zasadijo več sto hektarjev hmeljišč – ter tako z dodatno ponudbo močno vplivajo na tržni preobrat. Eden takih je zagotovo Leslie A. Roy, ki bo – kot predsednik Mednarodne hmeljarske organizacije – v naslednjih štirih letih povezoval in usmerjal aktivnosti v svetovnem hmeljarstvu.

Viri:

IHGC, 2013. Podatki in komentarji s seje Ekonomske komisije Mednarodne hmeljarske organizacije, Poperinge, Belgija, avgust, 2013.

Joh. Barth & Sohn, 2013. Hmelj 2012/13, Barthovo poročilo 2013, 32 s (spletno dosegljivo v nemščini ali angleščini).

Tabela: Ocena deležev pogodbeno prodanega hmelja glede na predhodno oceno pridelka v najpomembnejših državah s hmeljem v letih od 2013 do 2016

(Vir: IHGC 2013)

Država / leto	2013	2014	2015	2016
ZRN	112 %	93 %	70 %	44 %
ZDA	100 %	90 %	75 %	60 %
Češka republika	100 %	98 %	95 %	80 %
Poljska	75 %	75 %	80 %	85 %
Velika Britanija	70 %	40 %	30 %	20 %
Slovenija	80 %	70 %	50 %	40 %